

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне і практичне значення результатів дисертації Касьяна Олексія Олександровича на тему «Державна політика у сфері попередження надзвичайних ситуацій», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

1. Обґрунтування вибору теми дослідження та її зв'язок із планами наукових робіт університету.

Дисертацію виконано в межах науково-дослідної роботи «Розробка наукових основ державного управління у сфері безпеки ринку соціально-економічних послуг України з точки зору цивільного захисту» (державний реєстраційний номер 0112U002587), що розроблялася в Національному університеті цивільного захисту України. Конкретно дисертантом проаналізовано заходи удосконалення державної політики забезпечення безпеки при надзвичайних ситуаціях в Україні.

Актуальність теми дисертаційної. Стабільне функціонування і розвиток соціальних систем, інститутів, організацій і груп ґрунтується на деяких фундаментальних принципах, таких, як взаємозв'язок, взаємодія, розвиток. Серед названих принципів необхідно виділити самозбереження - фундаментальний принцип будь-якої системи, що несе в собі функцію безпеку, яка, по суті, має бути інтегрована у вище перелічені принципи. Багато соціальних організацій в процесі своєї еволюції намагаються сформувати механізми, здатні уберегти їх від розпаду, забезпечити нормальне функціонування.

Держава для забезпечення свого існування, захисту від зовнішніх і внутрішніх дестабілізуючих чинників, створює різні соціальні системи: армію, служби безпеки, органи з соціально-економічного захисту населення і так далі. Нарешті, наслідуючи відомі наукові підходи, треба визнати, що людина може стати активним і повноцінним членом суспільства тільки тоді, коли будуть

задоволені його основні потреби, серед яких потреба у безпеці, включаючи захист від негативних дій зовнішнього середовища.

Початок XXI століття, як і століття минуле, характеризується значним зростанням чисельності надзвичайних ситуацій і зростаючими масштабами їх негативних наслідків. Тенденція зростання катастроф реєструється у всьому світі, це явище характерно і для нашої країни.

Проте останнім часом названа проблема ще більше посилилася і набула особливу актуальність для України, зважаючи на перманентну соціально економічну кризу, падіння виробництва, занепади різних технічних систем і таке інше.

Негативні соціальні наслідки надзвичайних ситуацій можуть мати серйозну загрозу безпеки як для суспільства в цілому, так і для окремих соціальних інститутів. Все вище викладене говорить про необхідність здійснення серйозної державної політики у сфері профілактики надзвичайних ситуацій, мінімізації їхніх негативних наслідків, забезпечення ефективного соціально-економічного захисту постраждалого населення. Від якості рішення названих проблем багато в чому залежать безпека держави і його стабільний розвиток.

Розробка дієвої, адекватної сучасним реаліям, системи соціально-економічного захисту населення при надзвичайних ситуаціях є стратегічно важливою для держави. Систему соціально-економічного захисту населення можна створити на основі комплексних наукових досліджень. Звідси слідує соціальна і наукова значущість вивчення обраної теми, сприяюча розробки ефективних механізмів і форм здійснення соціально-економічного захисту населення при надзвичайних ситуаціях.

Метою дисертаційної роботи є обґрунтування теоретичних засад та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення державної політики у сфері попередження надзвичайних ситуацій.

Досягнення визначеної мети зумовило необхідність вирішення наступних завдань:

- охарактеризувати соціально-економічні наслідки надзвичайних ситуацій;
- проаналізувати соціально-економічний механізм державної політики у сфері попередження надзвичайних ситуацій;
- оцінити страховий механізм державної політики у сфері попередження надзвичайних ситуацій;
- систематизувати зарубіжний досвід використання механізмів публічного регулювання при формуванні державної політики у сфері попередження надзвичайних ситуацій;
- обґрунтувати напрями формування організаційно-правового механізму державної політики у сфері попередження надзвичайних ситуацій;
- окреслити стратегічні напрями удосконалення соціально-економічного механізму державної політики у сфері попередження надзвичайних ситуацій.

Об'єкт дослідження – попередження надзвичайних ситуацій.

Предмет дослідження – державна політика у сфері попередження надзвичайних ситуацій.

Методи дослідження. Методологічну основу роботи становлять загальнонаукові прийоми досліджень і спеціальні методи, що ґрунтуються на сучасних наукових засадах управлінської, економічної і споріднених з ними наук.. В основу методології дослідження було покладено системний підхід, методологічна специфіка якого визначається тим, що він орієнтує дослідження на розкриття цілісності об'єкта і механізмів, що її забезпечують, на виділення різноманітних типів зв'язків складного об'єкта і зведення їх у єдину теоретичну картину. Автором використано низку наукових методів, зокрема: гіпотетико-дедуктивний метод формування методології дисертаційного дослідження, який дав змогу сформулювати гіпотезу дослідження, побудувати евристичні моделі державної політики у сфері попередження надзвичайних ситуацій.

Дедуктивний доказ висунутої гіпотези дослідження не тільки підтвердив правильність формування його методології, справедливість висновків, а й дав

можливість також висунути й верифікувати практичні рекомендації з удосконалення досліджуваного об'єкта; структурно-функціональний аналіз, сутність якого полягає у виділенні елементів системи державної політики у сфері попередження надзвичайних ситуацій; ряд порівняльних методів, що надали можливість аналізу стандартів і механізмів державної політики у сфері попередження надзвичайних ситуацій; статистичний метод, що дав змогу розкрити реальні й точні факти стану досліджуваного об'єкта; прогностичний метод, за допомогою якого визначено більш віддалені перспективи його розвитку; теоретико-концептуальний метод, що визначив напрям дослідження, втілений в аналізі функцій, структури та параметрів об'єкта, та дав змогу позначити, осмислити, описати та порівняти роль державної політики у сфері попередження надзвичайних ситуацій, уточнити їх функції в діяльності кожної з підсистем, оцінити результати управлінського впливу, виявити перспективи й механізми.

Інформаційну базу дисертаційного дослідження становили нормативно-правові акти, праці зарубіжних і вітчизняних учених, Інтернет-ресурси, статистична інформація Державного комітету статистики України та інших центральних органів виконавчої влади.

2. Наукові положення, розроблені особисто дисертантом, та їх новизна полягає у вирішенні наукового завдання щодо розвитку теоретичних засад та обґрунтування науково-прикладних рекомендацій з державної політики у сфері попередження надзвичайних ситуацій.

Найсуттєвіші результати дисертаційного дослідження, які містять наукову новизну, полягають у тому, що:

вперше:

обґрунтовано стратегічні напрями державної політики у сфері попередження надзвичайних ситуацій, як правові норми, регулюючі аспекти безпеки, при надзвичайних ситуаціях, що містяться в різних галузях законодавства у сфері попередження і ліквідації надзвичайних ситуацій та акумулюються в сукупності обставин і причин як об'єктивного характеру так і суб'єктивного характеру, як сфери державних правовідносин, які вимагають самостійного

регулювання;

удосконалено:

– напрями формування організаційно-правового механізму державної політики у сфері попередження надзвичайних ситуацій через правові форми та організаційну діяльність держави, яку складає організаційно-правова робота, стосовно функцій з попередження та ліквідації надзвичайних ситуацій, спрямовану на організаційне забезпечення функціонування держави у даній сфері та організаційно-регламентуючій діяльності, спрямованій на збір та аналіз інформації про них, а також вироблення відповідних науково-технічних рекомендацій;

– страховий механізм державної політики у сфері попередження надзвичайних ситуацій, де для поліпшення функціонування системи страхування необхідна гнучка програма, що передбачає взаємодію системи страхування з системою моніторингу та прогнозування надзвичайних ситуацій, їх соціально-економічних та психологічних наслідків, необхідних для виявлення ризику на тих чи інших територіях, що в кінцевому рахунку впливає на страхову суму;

набуло подальшого розвитку:

– заходи державної політики у сфері попередження надзвичайних ситуацій через механізм прямого та зворотного впливу надзвичайних ситуацій на економічну безпеку країни, що відрізняється урахуванням специфіки надзвичайних ситуацій, як загрозливих факторів економіки, форм їх впливу на безпеку в коротко-, середньо- та довгостроковому періоді, що дозволило обґрунтувати методичний підхід до визначення достатнього рівня ресурсного забезпечення діяльності щодо запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій на рівні коефіцієнта мультиплікації;

– методика удосконалення соціально-економічного механізму державної політики у сфері попередження надзвичайних ситуацій, як комплекс заходів, що здійснюється системою спеціалізованих у цій галузі організацій різних форм власності, а також фізичними особами та спрямований

на реалізацію законодавчо закріплених прав, здійснення усіх типів та видів соціально-економічної допомоги підтримання прийняттого рівня життя та соціальної стабільності постраждалих громадян.

3. Рівень теоретичної підготовки здобувача, рівень обізнаності дисертанта з результатами наукових досліджень інших учених.

Здобувач володіє високим рівнем теоретичної підготовки та багатим практичним досвідом. Прослідковується висока обізнаність з працями інших вчених, дослідження яких є релевантними для вивчення даної проблематики.

4. Наукове та практичне значення роботи.

Практичне значення одержаних результатів. Основні положення й висновки дисертації можуть використовуватися фахівцями під час написання підручників і навчальних посібників, створення навчально-методичної літератури; в роботі органів державної влади у сфері попередження надзвичайних ситуацій.

Теоретичні напрацювання та практичні рекомендації дисертаційного дослідження знайшли своє відображення в роботі Департаменту з питань цивільного захисту та оборонної роботи Чернігівської обласної державної адміністрації (довідка про впровадження №07-01-02/4027 від 17.12.2024).

Практичні напрацювання автора дисертаційного дослідження використовуються в роботі Департаменту цивільного захисту Харківської обласної військової адміністрації (довідка № 03-01-02/3122, від 02.12.2024).

Теоретичні обґрунтування, практичні рекомендації, висновки, пропозиції та рекомендації, у тому числі й ті, що характеризують наукову новизну, мету й завдання, методичні підходи до їх вирішення, теоретичну цінність роботи та практичне значення одержаних результатів, отримані здобувачем особисто в ході дослідження.

Повнота викладу матеріалів дисертації в публікаціях та особистий внесок здобувача в публікації.

Особистий внесок здобувача та результати дисертації повною мірою викладені в зазначених публікаціях.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати
дисертації

Статті у фахових виданнях:

1. Касьян О.О. Основні форми управління ризиками надзвичайних ситуацій та проблеми їх регулювання. *Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія: Державне управління.* 2022. Вип. 1 (16) с. 297-306. URL:

<http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/15411/1/Kasian.pdf>

2. Касьян О.О. Основні поняття ризиків у сфері захисту населення та територій від надзвичайних ситуацій та проблеми їх регулювання *Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія: Державне управління.* 2021. Вип. 2 (15) с. 359-367. URL:

<http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/14640/1/Kasian.pdf>

3. Kasian O. (2023) Activity of the safety management system of the population and territories during emergency situations. *Public administration and state security aspects* Vol.1/2023 p. 170-180. URL:

[http://passa.nuczu.edu.ua/en/archive/108-kasian-o-activity-of-the-safety-](http://passa.nuczu.edu.ua/en/archive/108-kasian-o-activity-of-the-safety-management-system-of-the-population-and-territories-during-emergency-situations)

[management-system-of-the-population-and-territories-during-emergency-situations](http://passa.nuczu.edu.ua/en/archive/108-kasian-o-activity-of-the-safety-management-system-of-the-population-and-territories-during-emergency-situations)

4. Kasian O. (2024) Legal Status of elements of the unified state system of civil protection as security management entities in emergency situations. *Public administration and state security aspects* Vol.2/2024.

5. Касьян О.О. Організаційні особливості систем управління ризиками стихійних лих. *Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія: Державне управління.* 2024. Вип. 2 (21). С. 350-358. URL:

<http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/23462/1/Kasian.pdf>

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

6. Касьян О. О. Державна політика в сфері попередження надзвичайних ситуацій // Публічне управління у сфері цивільного захисту: освіта, наука, практика : зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., м.

Харків, 16 березня 2023 р. / за заг. ред. С. М. Домбровської. Харків : НУЦЗУ, 2023. С. 126.

7. Касьян О. О. Структурні особливості організації ліквідації НС // Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, м. Харків, 29 березня 2024 р. / за заг. ред. С. М. Домбровської. Харків : НУЦЗУ, 2024.

8. Касьян О. О. Правові основи управління безпекою при надзвичайних ситуаціях // Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Публічне управління в Україні: виклики сьогодення та глобальні імперативи», м. Хмельницький, 8 лютого 2024 року / Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова. Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2024. С. 133–135.

5. Оцінка мови і стилю дисертації.

Мова та стиль викладення відповідає критеріям науковості: логічність викладення положень, об'єктивність, послідовність. Структуру роботи загалом можна схарактеризувати як таку, що логічно підпорядковується поставленій меті. Композиція розділів відповідає послідовності конкретних завдань, що успішно вирішуються. Основні теоретичні положення та висновки роботи не є суперечливими, оскільки вони аргументовані й підкріплені доречними прикладами.

6. Відповідність змісту дисертації спеціальності з відповідної галузі знань, з якої вона подається до захисту.

Робота повністю відповідає вимогам, що ставляться до дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування», а саме: вона виконана на актуальну тему, сформульовані в ній наукові положення, висновки та рекомендації є обґрунтованими, достовірними, містять наукову новизну та мають практичну значущість.

7. Дотримання нормативних вимог щодо оформлення дисертації.

Дисертаційна робота подана за традиційною схемою, викладена українською мовою на 198 сторінках друкованого тексту. Вона складається вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Список використаних джерел налічує 199 найменувань, що дозволило автору запропонувати ряд наукових положень, висновків і рекомендацій, отриманих на основі вивчення цієї значної кількості наукової літератури з даної проблематики.

8. Рекомендації дисертації до захисту.

Дисертаційна робота Касьяна Олексія Олександровича на тему «Державна політика у сфері попередження надзвичайних ситуацій» є завершеним науковим дослідженням, виконаним самостійно автором на актуальну тему. Робота містить теоретичні розробки та практичні пропозиції, спрямовані на удосконалення державної політики у сфері попередження надзвичайних ситуацій.

Виходячи з вищевикладеного вважаю, що дисертаційна робота Касьяна Олексія Олександровича на тему «Державна політика у сфері попередження надзвичайних ситуацій» відповідає спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» та відповідає вимогам постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01. 2022 року № 44, а її автор, Касьян Олексій Олександрович, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Завідувач кафедри менеджменту НУЦЗУ
д.н. держ.упр., професор

Н. Оуф

